

København maj 2020

Kære klima-, Energi- Forsyningsminister Dan Jørgensen,

Verdens Skove takker for muligheden og kommer selvfølgelig gerne med forslag, der kan bidrage til realiseringen af 70 procent-målet i 2030.

Skovene er essentielle

Menneskeheden står overfor tre afgørende og sammenhængende kriser. Den første er klimaforandringerne. Her er rydningen af Jordens skove alene årsag til 12-20% af den globale CO₂-udledning. Skove og andre kulstofrige økosystemer skiller sig ud fra andre tiltag i klimakampen, idét de både kan bidrage til de globale emissioner, men også kan medføre CO₂-optag og støvsuge atmosfæren for CO₂. Det er derfor alfa og omega at sikre, at skove og andre kulstofrige økosystemer ikke medfører emission af CO₂ - det vil sige, at skovene ikke fældes og brændes. Derefter er det af stor betydning, at skove og andre kulstofrige økosystemer gøres til eller forbliver effektive CO₂-optagere.

Den anden er det massive og uigenkaldelige tab af arter og økosystemer. FN fastslår, at 1 mio. dyre- og plantearter er udrydningstruede. Hele 70% af alle arter, der lever på land, lever i de tropiske skove, som ryddes med uformindsket hastighed. Arter uddør og forsvinder desværre med alarmerende hastighed. Dette gør sig også gældende i Danmark hvor over halvdelen af de landlevende arter er knyttet til skovnatur. Ikke alene er arterne afhængige af en sund skov, men skovene er faktisk stærkere og mere modstandsdygtige overfor de uundgåelige klimaforandringer og ekstremt vejr, vi vil opleve, når de er diverse (rummer mange arter). Diversiteten øger ganske enkelt skovenes robusthed.

Den tredje krise er den stigende ulighed og overgrebene på demokratiet i mange udviklingslande. De tre kriser rammer Jordens fattigste og mest udsatte mennesker hårdest ved at udhule deres rettigheder og ødelægge betingelserne for deres livsgrundlag.

FNs internationale forskerpanel anbefaler skove som effektive virkemidler:

Vi står derfor midt i et kritisk øjeblik. Vi har kun få år til at handle i, så det er vigtigt, at vi sætter målrettet ind. Skovbevarende indsatser virker effektivt og hurtigt¹ og modvirker alle tre kriser på én gang ved at:

- Standse tabet af biodiversitet.
- Bremse klimaforandringerne.
- Skabe et bæredygtigt livsgrundlag for Jordens fattigste folk.

Derfor er det indlysende, at Danmarks klimaindsats herhjemme og internationalt, bør inkludere både skoven og biodiversiteten.

¹ (IPCC Special Report on Land, august 2019)

Vores input er delt ind i følgende fokusområder:

- 1) Forvaltning af naturen i Danmark -hvordan opnår vi bedre kulstoflagring og LULUCF-regnskab.
- 2) Danmarks forbrug af biomasse -hvordan sikrer vi at forbruget af uhensigtsmæssig biomasse ikke skader klimaet, samt biodiversiteten i Danmark og globalt.
- 3) Danmarks forbrug - hvordan sikrer vi at vores import ikke forårsager afskovning og overtræder oprindelige folks rettigheder.
- 4) Internationale indsatser - hvordan vores udviklingspolitik og global klimapolitik inkluderer klimaet og biodiversiteten i alle aspekter.

1. Forvaltning af naturen i DK

Når det kommer til en indsats i de danske skove, er der en hel del tiltag, der kan iværksættes til gavn for både biodiversitet og klima.

I dag er langt størstedelen af al skov i Danmark produktionsskov. Mange af disse skove bliver yderst intensivt dyrket. Ikke alene betyder det, at store dele af skovens vedmasse tages ud og brændes, men også at skovbunden drænes og forstyrres af skovningsmaskiner, hvilket også har en betydelig klimapåvirkning, da dette kan frigive store mængder drivhusgasser fra jorden og ødelægge jordbundens levende organismer. Produktionsskovenes effekt for klimaet afhænger således både af, hvad det producerede træ bruges til, og hvordan skovene drives.

Klima- og biodiversitetsindsatser i eksisterende skove

Der er en stor klimagevinst at hente ved at lægge nuværende produktionsskov om til urørt skov. Dette giver den hurtigste klimaeffekt, da skovene vil øge deres CO₂ optag med det samme. Ifølge et notat fra IGN vil skovene øge deres kulstoflager med 30-80% frem mod 2050². Dertil kommer en reduktion af udledning fra skovbunden da denne ikke længere drænes eller forstyrres af skovdriftens maskiner og sågar et øget optag i jorden som resultat.

Der er ligeledes en stor klimagevinst at hente ved at øge vedmassen og omdriftsalderen i produktionsskove herunder mængden af dødt ved. På den måde kan næsten fordoble vedmassen i produktionsskovene over 50 år og altså dermed også deres CO₂ optag og deres CO₂ lager. På samme måde som ved urørt skov, vil dette have en effekt fra dag ét, modsat mulig nyplantning, der først vil optage nævneværdige mængder CO₂ efter cirka 10 år.

2

<https://www.altinget.dk/miljoe/artikel/forskere-uroert-skov-er-noedvendigt-for-baade-biodiversitet-og-klima>

Dødt ved er en mangelvare i de danske skove og er fundamentet for rigtig mange dyr og arter. At øge mængden af dødt ved i de danske skove vil også komme den hårdt trængte biodiversitet til gode.

Opret mere skov i Danmark

Der er behov for mere skov i Danmark, produktionsskov såvel som urørt skov. Det er dog ikke uden betydning, hvilken slags skov man planter inden for de to kategorier.

I det følgende afsnit skitseres overordnet Verdens Skoves forslag i prioriteret rækkefølge til, hvordan man bør vægte indsats målrettet klima og biodiversitet lige højt.

1) Læg produktionsskov urørt

Ophør med udtag af træ i eksisterende skov med høj biodiversitetsværdi. Udlæg arealer med både gammelskov/lysåbne arealer med gamle træer/ kombination af skov og lysåbent areal til varig natur. Dette kan eventuelt kombineres med meget begrænset plantning af hjemmehørende arter som eksempelvis lysåbne og insektbestøvede træer og buske, der vil øge områdets biodiversitet. Genskab naturlig hydrologi på arealet.

2) Plant biodiversitetsskov

Plant i gennemsnit maks. 500 planter/ha, hjemmehørende og gerne blomstrende træer og buske pr. hektar i vekslende tætheder. Træer og buske skal være hjemmehørende, primært lysåbne og insektbestøvede arter. Genskab naturlig hydrologi på arealet.

3) Færre træer ved skovrejsning til produktion

Maks. 2.500 planter/ha. Prioriter eg og/eller skovfyr som hovedtræarter, da de er lysåbne med mange tilknyttede arter og har potentielt lang omdriftstid. Begge arter er underrepræsenterede i de nuværende driftsskove. Alle træer og buske skal være hjemmehørende, og der skal være buske og blomstrende træer, der insektbestøves indblandet – som minimum i brede ydre og indre skovbryn.

Udtag lavbundsJORDE

Udtagning af lavbundsJORDE er et godt tiltag for klimaets skyld. LavbundsJORDE ligger så lavt, at de oprindeligt oftest lå under vand. Fordi arealerne stod under vand, blev kulstoffet i de organiske materialer bevaret, eftersom der ikke var tilstrækkelig med ilt tilstede til at omsætte det. Ved dræning og dyrkning af området blev omsætningen af de organiske materialer sat i gang med et betydeligt drivhusgasudslip til følge. Og det sker stadigvæk.

Pointen med at udtage lavbundsJORDE er først og fremmest at stoppe dræningen af disse og dermed tilbageføre området til dets oprindelige våde tilstand. Ved at stoppe dræningen og lægge arealerne under vand igen ophører denne iltning og dermed også udledningen af drivhusgasser. Når områderne ikke længere er drænede, og man vil undgå at ilte jorden, så egner områderne sig ikke længere til produktion. Det er således et godt klimatiltag at udtage lavbundsJORDE af produktion. At genoprette naturlig hydrologi og overlade områderne til

vild natur - om muligt kombineret med helårsgræsning vil ikke alene gavne klimaet men også biodiversiteten.

Opsummering

Der er således flere tiltag der kan udføres i den danske natur idag, som vil give en klimaeffekt med det samme. Disse tiltag vil også komme den danske biodiversitet til gode og samtidig gøre skovene mere robuste overfor uundgåelige klimaforandringer. Det er således med til at sikre den danske klimaindsats.

2. Nedsæt aftrykket fra biomasse

Danmark er storforbruger af biomasse. Mens udnyttelsen af danske skove til energiformål især i form af produktion af træflis er steget drastisk igennem mange år med potentielt problematiske bivirkninger for naturtilstanden i vore egne skove, er Danmark også et af de lande, der importerer flest træpiller pr. indbygger i verden. Vi importerer biomasse fra bl.a. USA, Brasilien, Baltikum, Rusland og Sverige. Det vil sige, at mens vi burde beskytte og fremme skovenes evne til at optage og lagre CO₂, så bruger vi træbiomasse som brændsel med en enorm CO₂-udledning til følge. Vi er ligeledes et af de lande i Europa, der har mindst dødt ved i vores skove. Dødt ved er ikke kun et kulstoflager. Det er også fundamentet for megen flora og fauna i skovene og dermed en forudsætning for biodiversiteten. Så i kampen mod biodiversitets- og klimakrisen er vi nødt til at forholde os til vores forbrug af biomasse. En klimahandlingsplan bør derfor indeholde en plan for udfasning af brugen af biomasse som en hovedkilde i dansk energiforsyning samt kriterier, der sikrer, at det er den mindst klimabelastende biomasse, der bruges i Danmark. Klimalovens klimahandlingsplan bør derfor stille krav om følgende.

- Fastsætte et mål for hvor meget dødt ved der som minimum bør findes i de danske skove
 - dette vil begrænse udtaget af biomasse i en periode og øge skovenes kulstoflager betragteligt.
- Fastsætte kriterier for, hvilke dele af skoven det er acceptabelt at bruge til biomasse
 - reelle restprodukter fra en FSC-certificeret eller bedre tømmerproduktion
 - hele stammer eller store grene grene med en diameter over 20-40 cm må ikke indgå i biomasseproduktionen
- Udvikle en retvisende kulstofmodel, der sikrer, at skovenes kulstofkredsløb, kulstofpuljer og kulstoflagring såvel over som under jorden beskyttes og øges til et acceptabelt niveau og bidrager til, at naturtilstanden i skovene forbedres.
 - I denne tid bør vi værne om alle de kulstoflagre og kulstofoptagende økosystemer vi har. Derfor må vores biomasseforbrug ikke være med til at udpine dette.
- Udvikle en model for, hvordan man udregner biomassens retvisende reelle klimabelastning. Denne model kan ligge til grund for en afgift såvel som for hvilken biomasse, der må benyttes.

- Kun tillade biomasse fra lande, der tager del i og lever op til Parisaftalen. Dette for at sikre at CO₂-udledningen fra biomasse (som minimum) er talt med, hvor biomassen tages ud af skoven.
- Fastsætte en afgift på biomasse.
 - Denne kan evt. være differentieret ud fra biomassens reelle klimabelastning.
- Kontrol med importen via skærpelse af dokumentationskravene.
- Fastsætte et udfasningstidspunkt for brugen af træbaseret biomasse som hovedkilde til energi i Danmark.

Opsummering

Biomasse i de mængder vi bruger det idag er ikke til gavn for klimaet. Vi presser de danske og de europæiske skoves CO₂ lager og fremtidige evne til at optage CO₂. Samtidig er det med til at presse biodiversiteten. Det er derfor en vigtig indsats i klimakampen at stoppe udvidelsen af vores biomasseforbrug og indføre en udfasningsplan, så vi kan lette presset på skovene forårsaget af vores biomasseforbrug.

3. Undgå aftryk via import

Når vi i Danmark skal gøre en indsats for klimaet, skal vi huske på, at atmosfæren ikke kun ser det, der er omfattet af nationale forpligtelser og internationale regneregler. Det glæder os derfor, at Klimaministeren selv har understreget, at vores forpligtelser går ud over produktion og direkte udledning i Danmark, men også skal omhandle vores brug af importerede varer. Ud over hvad vi i Danmark kan gøre for at bevare og forbedre vores CO₂-lager og mulighed for fremtidig CO₂-optag, så har vi i Danmark også en påvirkning af skove og kulstofrige økosystemer andre steder i verden. Det har vi blandt andet gennem vores forbrug af importerede produkter som f.eks. soja til dyrefoder i dansk landbrug. Den importerede soya har forårsaget afskovning og dermed både skabt en udledning af CO₂ og forhindret et fremtidigt CO₂-optag i eksportlandets skove. I klimaloven foreskriver regeringen selv, at der bør tages højde for dette aftryk. Når vi ligeledes i Parisaftalen er trådt ind i et internationalt samarbejde om at bremse klimaforandringerne er det logisk, at vi gør, hvad vi kan for at mindske det aftryk på klimaet, som Danmark sætter udenfor landets grænser også. Herunder hvordan vi mindsker vores pres på skovene i resten af verden.

Det er derfor oplagt, at Danmark arbejder for at sikre krav om fuld sporbarhed samt kriterier for at forhindre afskovning i vareimport. Danmark importerer hvert år 1,8 mio ton soja. Ifølge et notat fra Københavns Universitet forårsager den dansk importerede soja en udledning på 6.2 millioner tons drivhusgasser³ i produktionslandene, hvilket svarer til 60% af dansk landbrugs nationale udledning. For et land som Danmark, der gerne vil være toneangivende indenfor grøn og klimavenlig landbrugsproduktion, er det selvfølgelig uacceptabelt, at vi

³ https://static-curis.ku.dk/portal/files/239904192/IFRO_Udredning_2020_09.pdf

forårsager en så betragtelig udledning uden for landets grænser. Den soja, Danmark importerer nu og i fremtiden, bør være ansvarligt produceret og afskovningsfri. Når Danmark stiller krav til importerede produkter, er vi med til at stimulere en mere bæredygtig produktion i andre lande og bidrager derfor positivt til den internationale klimaindsats. Ligeledes er det afgørende for biodiversiteten, at vi får stoppet den globale afskovning, og derfor bør dansk import selvfølgelig ikke forårsage afskovning. Klimalovens handlingsplan bør derfor stille krav om følgende ved dansk import af risikoprodukter (som fx soja):

- Fuld sporbarhed i hele forsyningskæden
- Sikring mod afskovning eller skovødelæggelse
- Sikring mod overtrædelse af oprindelige og lokale folks rettigheder

Opsummering

Hvis Danmark vil være et grønt foregangsland er det vigtigt at vi forholder os til hvordan vi påvirker resten af verden. Dette gælder også via de varer vi importerer fra andre lande. Vi må ikke acceptere store udledninger forårsaget af de produkter vi bruger. Derfor skal vi stille krav til vores import og gerne hjælpe producenter i andre lande i mål med at opfylde disse krav.

4. Sikre en forsvarlig international indsats

Danmarks internationale klima og udviklingspolitik og konkrete indsatser kan have en stor betydning for skovene globalt. Det er derfor essentielt, at Danmark indtænker og sikrer skove og kulstofrige økosystemer i vores indsatser og i vores klimadiplomati.

Bevar de tropiske skove

Det er en effektiv løsning til at bekæmpe klimaforandringerne, standse tabet biodiversitet og skabe en bæredygtig udvikling. En rettigheds- og værdiskabende tilgang, der støtter de samfund, som har skoven som livsgrundlag, er den metode, der virker bedst og mest effektivt beskytter vitale (kulstof- og artsrige) økosystemer ifølge FN internationale eksperter⁴. Faktisk er bevarelse af skove og kulstofrige økosystemer den bedste måde at adressere både klimakrisen, biodiversitetskrisen og skabe et bæredygtigt livsgrundlag for jordens fattigste.

Bevaring af skovene sikrer fattiges livsgrundlag

Det anslås, at ca. 800 millioner menneskers livsgrundlag afhænger af de tropiske skove, heraf tilhører mindst 200 mio. oprindelige folk. Men de tropiske skove er under massivt pres, så derfor mister oprindelige folk og andre sårbare grupper deres livsgrundlag. Styrkelse af rettigheder og udvikling af et bæredygtigt livsgrundlag bevarer skovene og skaber en mere demokratisk og bæredygtig udvikling.

⁴ IPBES (Global Assessment maj 2019)

Bevaring af skovene bremser tabet af biodiversitet

Jorden står midt i en masseuddøen af dyr og planter. Når mennesket overudnytter naturens ressourcer, kan økosystemerne ikke nå at regenerere. Forurening fra landbrug og industri ødelægger arternes habitater. Skovdrift, minedrift, landbrug og infrastruktur som veje, kanaler og dæmninger fragmenterer skoven. Økosystemerne bliver ødelagt, og dermed mister vi ikke bare naturrigdom. Hvis vi bevarer de tropiske skove, kan vi forhindre tabet af arter. Det er ikke kun en gevinst for naturen og de lokale samfund, som derved får mere modstandskraft over for klimaforandringer. Men det er også en gevinst for Danmark, fordi vi derved bevarer en rigdom af økosystemtjenester, som vi er afhængige af til for eksempel at kunne udvikle ny medicin, nye typer fødevarer og sikre et mere bæredygtigt livsgrundlag for alle.

Bevaring af skovene giver størst klimaeffekt

Verdens tropiske skove udgør et af de største lagre af kulstof. FNs Klimapanel - IPCC's seneste anbefaling er derfor at sætte ind nu og sætte ind hurtigt for at bevare de tropiske skove. IPCC peger på, at en målrettet indsats mod at bevare skove og andre kulstofrige økosystemer, de primære intakte vitale, kulstofrige økosystemer, er den hurtigste og mest effektive investering for at mindske udledninger, fastholde kulstoflagre og bremse klimaforandringerne.

Med en forholdsvis lille indsats kan Danmark dermed gøre en stor forskel for klimaet.

Anbefalinger - Hvad der bør gøres?

- Følg FNs internationale klima- (IPCC) og Biodiversitets- og Økosystem (IPBES) panelers forskningsbaserede anbefalinger og målret den grønne del af udviklingsbistanden mod rettighedsbaserede projekter med det formål at bevare og genoprette oprindelige skove og andre kulstofrige økosystemer for at imødegå de kriser, som vi står over for. Det vil sige, at der bør udvikles kriterier, så det undgås, at dansk udviklingsbistand går til projekter, der skader kulstofrige økosystemer.
- Danmark skal sikre, at klima- og udviklingstiltag tager hensyn til natur, miljø, biodiversitet. Naturbaserede klimaløsninger skal indtænkes i Danmarks nationale og globale klimaarbejde for at fremme synergier mellem klima, biodiversitet, natur og udvikling. Der er store klima- og naturmæssige fordele ved at beskytte og genoprette landbaserede og marine økosystemer, begrænse tabet af biodiversitet, fremme naturens modstandsdygtighed og lagre kulstof naturligt. Det vil sige, at der bør udvikles kriterier, så det sikres, at danske udviklingsindsatser beskytter og fremmer kulstofrige økosystemer og respekterer oprindelige og lokale folks rettigheder.

Opsummering

Skovbevaring har mange positive effekter både for klimaet, for biodiversiteten og for retfærdig udvikling. Det er derfor alfa og omega at vi fokuserer på dette i vores internationale indsatser, ligesåvel som vi skal sikre at vi ikke u-intentionelt støtter indsatser der måtte skade skovene og andre kulstofrige økosystemer.

Vi stiller os selvfølgelig gerne til rådighed for uddybning.

Med venlig Hilsen

Gry Bossen
Politisk koordinator Verdens Skove